

PROF. IR. J.L.G. HENSSEN
(Hollanda ITC FIG. 7. Komisyon Başkanı)

Bayanlar, Baylar,

Size Avrupa'daki arazi bilgi sistemleri konusunda kısa bir bilgi vereceğim.

Dünyada görülen, diyagramdaki gibi, bu konu açıklanabilir. Arazi bilgi sistemi yer üzerinde sabit noktaların, sabit objelerin belirlenmesiyle ilgilidir. Sabit birim ortada coğrafik birim olarak gösterilmiştir.

Görüldüğü gibi, arazi bilgi sisteminin iki parçası var. Bir, tanımsal kısmı, bir de grafik, yani kartografik kısmı. Bir tarafta tematik bilgilerin bulunduğu bu sistemde, diğer tarafta da topoğrafik bilgiler bulunmaktadır. Coğrafik birim, tüm ülkeyi kaplayacak bir birim olabileceği gibi, bir il, ya da bir belediye alanı, ya da bir idari birim, hatta bir parsel olarak alınabilir. Eğer coğrafi birim bir parsel olarak alırsa, böylece kadastroya gelmiş oluyoruz.

Kadastro görüldüğü gibi parselle ilgili bilgileri içermektedir. Tanımsal form olarak kayıt akla gelir ve kadastro haritaları, bir yandan arazideki fiziksel özellikleri içerir; alan, bölge ve tanımlayıcı bilgiler gibi. Diğer taraftan da tematik bilgiler içerir ki, bu da mali, değeri ve kullanım biçimi, vergi değeri. Bu bakımdan kadastro, arazi bilgi sistemi olarak düşünülebilir.

Ben, vaktiyle daha gençken arazi kullanımı konusu söz konusuydu. Fakat şimdi arazi bilgi sistemi, diğer bilgi sistemlerine bir şemsiye oluşturmaktadır; yani diğer bilgi sistemleri bu şemsiyenin altında düşünülebilir.

Bir taraftan kadastro, bir arazi bilgi sistemidir; ama bunun tersi doğru değildir; yani her bilgi sistemi bir kadastro değildir. Yalnız Avrupa ülkelerinde değil, birçok Anglo-sakson ülkelerinde ve Amerika'da arazi bilgi sistemi kadastro ölçmelerine dayanmaktadır.

Kadastro ölçmecileri, kartoğraflar ve jeodeziler arazi bilgi sisteminden çok teokrafik bilgi sistemini çok kullanıyorlar. Bazen şemsiye olarak arazi bilgi sistemi değil, coğrafik bilgi sistemi alınmaktadır. Bu bakımdan pek çok karışıklıklar ortaya çıkmaktadır.

Arazi bilgi sisteminin olması esas noktayı oluşturmaktadır. Diğer bir kavrama, sözcüğe değinmek istiyorum, o da çok amaçlı kadastro. Bazen Amerika ülkelerinde çok amaçlı kadastro, arazi bilgi sistemine eşit olarak düşünülür.

Avrupa ülkelerine gelince: Bu arazi bilgi sisteminin geliştirilmesi bütün bilgilerden yararlanmak amacına yönelmektedir. Avrupa'daki gelişim şu şekilde olmaktadır; Napolyon Kadastrolarından, yani vergi kadastrolarından, mali ve hukuki kadastrodan çok amaçlı kadastroya doğru gelişmiştir. Bu nedenle çok amaçlı kadastro sözcüğü konusunda büyük karışıklıklar ortaya çıkmaktadır. Bazen çok amaçlı kadastro, yönetim amacıyla bütün gerekli bilgileri içeren bir kadastro olarak anlaşılır.

Avrupa ülkelerinde genellikle arazi bilgi sistemi her türlü bilgiye dayanan bir bilgi sistemi olarak düşünülür. Avrupa ülkelerinde 18. yüzyıldan beri kadastroya sahibiz; fakat Anglo-sakson ülkelerinde böyle bir kadastro anlayışı yok. Fakat bu eski kurum giderek bugünlerde Amerika Birleşik Devletlerinde ve Britanya'da modern bir kurum biçimine dönüşmektedir. Bugüne kadar oralarda kadastro yoktu. Fakat, hakların korunması, rehin haklarının uygun şekilde kullanılması, kırsal ve kentsel alanların planlanması konusunda gereksinimler giderek artmaktadır.

Şimdi, Birleşik Devletlerde çok amaçlı kadastro kavramını kabul etmişlerdir. Çoğu zaman Avrupa ülkelerinde bu konuyu anlamak oldukça güçtür. Amerikalılar şöyle diyorlar; çok amaçlı kadastro birçok kavramları içeren bir kavramdır.

Şimdi bunların bileşenlerini gösteriyorum; önce jeodezik ağın önemli bir bileşen olduğunu söylüyorum. İkincisi de, büyük ölçekli topoğrafik temel haritalar. Üçüncü nokta da, kadastral altlık. Üçüncü nokta en önemli nokta, kadastral hakların tanınmasıyla ilgili. Öbür dilerim, dördüncü nokta, parselin kime ait olduğunun tanınması. Beşinci nokta da, parselin mal sahibi, vergi değeri, kullanma biçimi vs. Bütün bunlar Amerika'daki çok amaçlı kadastronun elemanlarıdır; fakat bunların hepsini bir araya getirmeyi düşünmemektedirler.

Şimdi Amerika'yı bırakıp, tekrar Avrupa'ya dönüyorum.

Son derece sınırlı olarak ifade etmek gerekirse, Batı ve Doğu Avrupa diye ikiye alarak, ikiye bölerek alacağım konuyu. "Batı ve Doğu Avrupa ülkeleri" derken, Batıdaki kapitalist ülkeleri, Doğu'daki sosyalist ülkeleri kast ediyorum. Her ikisinde de değişmeyen tek şey, arazi biriminin tanımlanması. Her ikisinde de, bir taraftan, parselle ilgili kayıtlar, diğer taraftan da bu parselin gösterildiği haritalar söz konusudur.

Ayrıca, her iki tarafta da uygulanan teknik birbirine benzer ve karşılaştırılabilir. Ayrıca, yine her iki taraf için de otomasyon son derece önemli bir konudur.

Şimdi, farklara geri geliyorum; yani Doğu'daki ve Batı'daki farklar konusuna.

Batıda yasal ilgiye konu olacak parseller, Doğuda ise tanınan şey, özel mülkiyet değil, parselin kullanılması önemli olmaktadır. Bu bakımdan, Batıda parselin kime ait olduğu, yani mülkiyet önem taşımaktadır. Doğuda ise, parselin ne şekilde kullanıldığı önem taşımaktadır. Bazen kadastronun uluslararası tanımında kullanma; yani taşınmaz malların kullanılması, ya da taşınmaz mallara sahip olma olarak anlaşılır.

Bütün bu politik tartışmanın dışında, mülkiyet konusunu ben ele alıyorum. Görüldüğü gibi kadastro, sistemin esas merkezi, esas unsuru insandır ve insanın araziyle olan ilişkileridir. Türkiye'de ve Batı Avrupa'da parseller üzerindeki haklar bir sicil sistemiyle tescil edilirler.

Batı Avrupa'ya gelince: Onu da iki bölümde düşünmek gerekir. Bir, kara Avrupa'sı, diğeri de, Birleşik Krallık, yani İngiltere.

"Batı Avrupa" deyince, bütün hukuki haklar, herkese açık bir sicil sistemi olarak anlaşılır. Hukuki tarafı, tapu kütüğüdür.

Bu bakımdan, kadastro sistemleri konusunda farklı durumlar ortaya çıkmaktadır. Bir tanesi "pozitif sistem" adıyla bilinen ve mülkiyetin kaydına esas olan bir sistem. Diğeri ise, Fransa'dan kaynaklanan ve anlaşmalar, sözleşmelerin, daha doğrusu, mülkiyete ilişkin apitlerin tescil edildiği sistem. Maliklerin mülkiyet haklarının, yani pozitif sistemin söz konusu olduğu durumlar Almanya, İsviçre ve Türkiye.

Akitlerin tescil edildiği ülkeler ise Hollanda, Belçika, Fransa.

Bu pozitif sistem ülkelerine gelindiğinde, bu hakların tesciline ilişkin sorumlu Adalet Bakanlığıdır. Ve tesciller kadastro organizasyonu ile birlikte yürütülür. Bazı durumlarda da kadastral tescillerin ve akitlerin yapıldığı birimler de Maliye Bakanlığına bağlıdır.

Sizin ülkenize gelince: Burada kayıt işlemleri ve kadastro aynı birim içerisinde yapılmaktadır.

Diğer ülkelere gelince: Aynı tarihsel temele dayanmaktadırlar kadastro ve tapuya ilişkin. Batı ülkeleri Napolyon'dan etkilenmişlerdir. Napolyon sadece imparator değildi;

lakat Fransız ihtilalinden geliyordu, eşitlikten geliyordu ve bağımsızlıktan geliyordu. Ayrıca ekonomik fizyograflardan da etkileniyordu ki, bunlar şöyle diyorlardı: "Hükümetin geliri, devletin geliri topraktır. Diğer ülkeler hukuki bazlı, şimdi konu hukuki bazlı kadastro. Öncelikle kadastro son derece pahalıdır. Kadastro veyahut kayıt sistemi garanti sağlaması gerekir. Yurttaşların taşınmaz mallara sahip olması hakkının korunması önemli noktadır.

Diğer bir nokta da, kadastro, kamuyu ilgilendiren bir konu, bu nedenle devlet bu konuyla ilgilenmek zorundadır. Şimdi sorun, hangi düzeydeki yönetim bu sorumluluğu almak durumunda? Merkezi hükümet mi, yoksa yerel kurumlar mı? Bazı ülkelerde yerel birimler, yönetim birimleri kadastroyu yapmaktadırlar.

Ayrıca, kadastro ölçmelerini kimin yapması gerekir sorusu. Bu, acaba devletin bir görevi mi, yoksa özel sektör de bu görevi yapabilir mi? Batı Avrupa ülkelerinde, karasal Avrupa ülkelerinde özelleştirme gündeme gelmiştir. Devlet sektöründen, kamu sektöründen özel sektöre görevler aktarılmaktadır.

Ayrıca, bu hizmetin yasal tescille yakın ilgisi de vardır, biraz önce söylemiştim.

Avrupa ülkelerinde şöyle bir eğilim var: Arazi bilgi sisteminin esas merkezi kadastro. Şekilde de görüldüğü gibi, parsel kadastrosu, yani parsel kadastrasına yönelmiş kadastro ve arazi kayıt sistemi, arazi bilgi sisteminin esas elemanlarını, esas merkezini oluşturmaktadır. Giderek son birkaç on yıldır kadastro birimleri arazi bilgi sisteminin ağırlık merkezini oluşturmaya başlamışlardır.

Ayrıca, Batı ülkelerinde vergi kadastrosu, mali kadastro ve çok amaçlı kadastro gelişmesi konusunda büyük eğilimler vardır. Ve bu çalışmalar otomasyonun girmesiyle, bu şekilde kadastro ile diğer bilgi bankaları arasındaki ilişki görülmektedir. Diğer bilgi sistemleri söz konusu olunca, verilerin standartlaştırılması önem kazanmaktadır.

Standardizasyon konusuna girince, önce standardizasyonun tanımını vermek gerekir. Bunun güncelliği hakkında konuşacağım, bunun güvenilirliği konusunda söz edeceğim. Ayrıca, bunun gerçekleştirilmesi üzerinde duracağım. Bir bağlantılar söz konusu olunca, jeodezik temel ağı önem kazanmaktadır.

"Kadastro" deyince, genellikle akla parselle ilgili kullanımlar, parselin değeri, mülkiyeti vs. anlaşılıyordu; fakat şimdiki eğilim, bu bilgilere ek olarak çevre faktörleri, çevre kirliliği ve arazinin çoraklaşması, araziye ilişkin diğer kadastro kesiminin ilgilenmediği bilgiler de söz konusu olmaktadır.

Bağlantılar söz konusu olunca, bu bağlantıların nasıl yapılacağı önemli olmaktadır. Diğer bilgilerle bağlantısı söz konusu olunca, birçok ülkelerde kadastro parselinin numarası, ya da kadastro parselinin sahibi anahtar eleman olmaktadır. Bazı bölgelerde araziye ilişkin başka bilgiler de vereceğim.

"Batı Avrupa" deyince, ikisini birbirinden ayırmak gerekir, Kıta Avrupa'sıyla Birleşik Krallık. Birleşik Krallık, bilindiği gibi, yasalardan çok geleneklerle yönetilen bir ülkedir. Ayrıca, burada da Napolyon'un etkisi görülmektedir. İngiltere'de kadastro yok; fakat araziye kayıt veya arazi tahriri belki demek doğru. Burada, yani Birleşik Krallıkta arazi tescili, ya da tahriri şunun için kullanılmaktadır. Hakların daha sonra bir başkasına transferi için arazi tescili tahriri söz konusu olmaktadır.

Ayrıca, bu arazi tescili konusunun da iki bölümü var; bir, tescil bölümü ve harita. Arazi tescili için, gene İngiltere'de Ordnans Sürvey'in yaptığı temel haritaları kullanmaktadırlar. Bizim yaptığımız gibi, kadastro amacıyla özel bir ölçme yapmamaktadırlar

ve onun yerine fotoğrametrik yahut başka yöntemle yapılmış haritalar üzerinde tescil yapmaktadırlar. Harita üzerinde gösterilen parsel sınırları bu nedenle; yani ayrıca parsel olarak ölçülmediği, ele alınmadığı için genel sınır olarak adlandırılır, değerlendirilir. "Genel sınır" deyince, yer üzerinde belirli fiziksel özellikleri bulunan sınırlar anlaşılır.

Son önemli onkta olarak da eğitim konusuna değineceğim. Türkçe bilmiyorum ama, Prof. Yıldız'ın Çorbalı'ya sorduğu soruyla bağlantılı olarak şunu söyleyebilirim: Eğitim, alete yönelik full bağımlı olmaktan, hedef bağımlı olmaya doğru gitmek zorundadır.

İlginiz, dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.